

ti
S
NEOL

Nf. 16.

ISAGOGE EXEGETICA 10.
GENERALIS

in
EPISTOLAM PRIMAM
SANCTI APOSTOLI

IOANNIS,

generalia totius epistolæ momenta,
ejusdemque analyfin, continens:

Quam

Die Februar. hujus MDCCXII. anni,
IN

FRIDERICIANA STUDIORUM UNIVERSITATE,
PRÆSIDE

JOACHIMO LANGIO,

SS. Theologiæ Profess. Ordinario,

placidæ *συνθεολογῶντων* disquisitioni expositam,
publica responsione tuebitur

CHRISTIANUS von Dangelbeck / K
Wittmunda Frifius, S. Theol. Cultor.

HALLÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS CHRISTOPH. ANDREAE ZEITLERI, ACAD. TYP.

VIRIS,
ILLUSTRI, MAGNIFICO, EXCELLENTISSIMIS,
CONSULTISSIMIS, SUMME REVERENDIS ATQUE
AMPLISSIMIS,

DOMINO

DN. ENNONI RUDOLPHO

Brenneysen/

Serenissimi Principis Fris. Orient. Consili-
ario intimo, Pro-Cancellario, ac Præsidi Consistorii:

nec non

DOMINO

DN. LEVINO *Golldevey/*

Ejusdem Serenissimi Principis a consiliis
facris atque ecclesiasticis, concionibusque aulicis prima-
riis, Superintendenti Generali Frisæ Or. ac Harlingæ,

item

DOMINO

DN. DIETERICO MENE,

Ejusdem Principis Serenissimi a consiliis
facris atque confessionibus ac concionibus
aulicis,

DOMINIS PATRONIS AC MÆCENATIBUS

SUSPICIENDIS, COLENDIS,

GRATIAM, MISERICORDIAM, PACEM

divinitus adprecans,

Has primitias Academicas in debitam gratæ mentis tesseram
ea, qua par est, observantia

D. D. D.
RESPONDENS.

ISAGOGES EXEGETICÆ

in Epistolam I. Ioannis

MEMBRUM PRIUS

de

Septem momentis hujus epistolæ generalibus, nimirum de descriptionis I. Autore. II. Ob-
jecto. III. Loco. IV. Tempore. V. Occasio-
ne. VI. Scopis & Argumento. VII. Stilo.

I. **A**UCTOR hujus epistolæ, citra ullam contro-
versiam, est Apostolus & Evangelista JO-
ANNES, etsi ejus nomen non gerat in
fronte, sed sit *ἄτιτλος*. Vir hic Dei, Spiritu
Sancto ductus, existimavit, ipsius materiæ & stili har-
moniam, quæ epistolæ cum historia evangelica in-
tercedat, sufficere ad ejus auctoritatem, e re potius
ipsa, quam e scribentis nomine & officio, æstimandam.
Et cum Evangelium Joannis, uti probabile est, jam tum in plurimorum manibus esset, hæc vero
epistola ecclesiæ ab ipso Joanne partim coram, partim
per fide dignos testes, tanquam Apostolicam depositum,
in nomine Christi traderetur; sua epistolico huic monumento
auctoritas omnino poterat constare, etsi sine expresso Auctoris nomine prodiret. Id
quod

ISAGOGÉ EXEGETICA

quod, inter reliquos e venerando Patrum choro, agnovit EUSEBIUS, qui Hist. Eccles. L. VII, c. 25. e Dionysio Alexandrino sequentia tradit: *Concordant inter se evangelium & epistola. Similia sunt utrobique exordia. Evangelium, in principio, inquit, erat verbum. Epistola, quod erat, inquit, ab initio. Evangelium, & verbum inquit, caro factum est, & habitavit in nobis, & vidimus gloriam ejus, gloriam tanquam unigeniti a Patre. Epistola eadem habet parumper immutata. Quod audivimus, inquit, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostre contractaverunt de verbo vita, & vita manifestata est. Nam ista præfatus ad hoc est, ut, sicut in sequentibus patefacit, hereticos impugnaret, qui Dominum in carne venisse, negant. Quapropter etiam ista accurate conjunxit. Et quod vidimus, testificamur: & annunciamus vobis vitam æternam, que erat apud Patrem, & manifestata est nobis: quod vidimus & audivimus annunciamus vobis. Huic immoratur, & a proposito non discedit, sed per hæc capita & nomina cuncta pertractat: quorum nos aliqua breviter commemorabimus. Qui attente legit, inveniet utrinque frequenter vitam, frequenter lucem, dehortationem a tenebris, creberrime veritatem, gaudium, carnem ac sanguinem Domini, judicium, peccatorum remissionem, dilectionem Dei erga nos, præceptum nos invicem diligendi, servanda esse cuncta præcepta, redargutionem mundi, diaboli & antichristi, promissionem Spiritus Sancti, adoptionem Dei, fidem ubique a nobis expectantem, ubique patrem & filium: & si per omnia character utriusque notetur, prorsus unus & idem Evangelii & epistolæ color reperietur. u. r. l. Conferatur FLACIUS præfat. in Joannem de argumenti ac stili covenientia. Hic JOANNES (non sine eventu sic dictus*

dictus a voce Hebraica יְהוֹנָתָן seu יְהוֹנָתָן, quæ *μεγαρισμένος*, seu *μεγαλειτωμένος*, gratia affectum, einen von Gott sonderlich begnadigten / notat) frater *Jacobi* majoris & filius *Zebedæi* piscatoris Matth. X, 2. ipse piscator Matth. IV, 21. a Jesu vocatus, ejus disciplinæ se commisit c. l. & ab ipso constitutus est Apostolus. Notanda in eo sunt momenta sequentia, ipsi præ reliquis peculiaria.

1. A Christo insignitus fuit nomine, *βοανεργής*, (quæ vox e Syriaca formata) quod est, *ὁ ὤς βροντῆς*, filius tonitruï, quasi tonans & fulminans, *βροντοφάνος*, seu fulminaturus in officio apostolico, singulari cum doctrinæ pondere atque efficacia. conf. Pf. XXIX. 3. seqq. LXIX, 3. 4. habuit vero hoc nomen commune cum fratre suo Jacobo, Marc. III, 17.
2. Cum Petro & Jacobo a Christo peculiariter assumptus fuit in *montem Tabor*, & in selectum locum *Olivetæ* Matth. XVII, 1. c. XXVI, 37. ut & transformationis gloriosæ, & profundissimæ *κνώσεως*, testis esset *αὐτόπτης & αὐτήκοος*. Conf. Luc. IX, 51. Cum iisdem habitus est pro columna ecclesiæ, Gal. II, 9.
3. Christo *κατ' ἔξοχὴν* fuit carus Joh. XIII, 23. XIX, 26. XX, 2. *ἀνακειμένος ἐν τῷ κόλπῳ Ἰησοῦ*, ἐπιπεσὼν ἐπὶ τὸ στήθος Ἰησοῦ, Jesu in sinu ad pectus proxime affidens, & quasi discipulus *ἐπικόπιος & ἐπισηθιος*, der *Stoß- und Brust-Jünger Jesu* / Joh. XIII, 23. 25. XXI. 20.
4. Reliquis discipulis adhuc meru latitantibus, cum Maria, Christi matre, stetit sub cruce Jesu, insignem suum erga ipsum amorem testatus Joh. XIX, 26. Primus quoque e discipulis ad sepulchrum venit post *ἀνάστασιν* Christi Joh. XIX, 26.

5. Stilo seu sermonis genere utitur plane singulari ac egregio, de quo vide paulo post.
6. Non solum hic *Apostolus* fuit evangelista simul, sed etiam solus ex apostolis fuit κατ' ἐξοχὴν *propheta* Novi Testamenti, nimirum in Apocalypsi, omnium V. T. prophetarum clave.
7. Præ reliquis Apostolis fuit μακρόβιος, seu ævi longioris, ætatis & honoris causa nomen *Presbyteri* & *Theologi* nactus: vide inscriptionem Apocalypseos, nec non secundæ & tertiæ epistolæ. Solus, postquam Romæ, imperante Domitiano, ex oleo ferventi incolumis exiverat, ex insula Patmos in libertatem restitutus, Ephesi, evangelio & epistolis scriptis, naturali morte obiisse dicitur, & quidem sub ipsum finem seculi primi.

II. OBJECTUM, seu illi, ad quos Joannes scripsit. Hi sunt generatim omnes Christiani, in oriente, seu in Asia, & inter hos (uti Augustino, sed sine solido fundamento, visum est) præcipue Parthi, seu in Parthia, partim ex ipsa Parthorum, partim ex Israelitarum, inter eos disperforum, gente, ad Christum conversi. Unde, quia generatim omnibus fuit destinata, est, & vocatur epistola καθολική; quemadmodum, vetus habet inscriptio,

III. LOCUS. Hic ignotus est: Fortasse Ephesus, ubi præ reliquis locis Apostolus, in primis e Patmo rediit, commoratus esse legitur.

IV. TEMPUS. Etiam hoc est incertum. Baronius illud non incommode rejicit ad seculi primi finem, seu ad annum Christi 99, & 25. ab excidio Hierosolymitano. Probabile enim est, Joannem hanc epistolam scripsisse Ephesi, post suum e Patmo rediitum.

V.

IN EPISTOLAM I. JOANNIS.

V. OCCASIO. Hæc fuit multiplex:

1. *Doctrina purioris*, speciatim ejus, quæ de Jesu Christi, *Ἰσαυθρῶπις*, persona & officio agit, *corruptele*, per falsos doctores, & præcipue per Cerinthum, factæ, saltem tentatæ. Conf. Irenæum, Polycarpi, qui Johannis discipulus fuerat, discipulum. L. III, c. II.
2. *Doctrina purioris*, speciatim ejus, quæ de satisfactione, justificatione, & remissione peccatorum, agit, *abusus*, factus ad vitæ impietatem, seu securitatem Epicuream.
3. *Afflictiones*, quas pii ab impiis sustinebant. vid. c. III, i. 13. quod quidem doctrinæ momentum parcius attingitur. Ex hac vero occasione facile cognoscitur

VI. SCOPUS ac ARGUMENTUM epistolæ: quod pro occasionis, seu causæ impellentis, diversitate est *Didascalico - Elencticum*, repetita & denuo confirmata doctrina de Christo, & hinc emergente summa evangelii, redarguere falsos doctores. & fideles adversus istorum insultus munire.

Pædutico - Epanorthoticum, graviter reprehensio turpi illo evangelii abusu, damnataque peccandi licentia, fidei fructus & Christianismi praxin in charitatis officiis urgere, & hac ratione cum fidei puritate puritatem, seu sanctimoniam, vitæ conjungere ac commendare.

Paracleticum: erigere & confirmare afflictos in ad-
 verforum tolerantia. c. III, i. 13. Meretur huc trans-
 scribi argumentum ATHANASII in hanc epistolam:
*Hoc nomine vocatur & ipsa epistola, propterea quod a
 Joanne evangelista scripta est, ut commonesaceret eos,
 qui jam in Dominum crediderant. Et primum qui-*
dem

dem perinde atque in evangelio, ita & in hac epistola, de verbi divinitate disserit, ostendens illud in Deo semper esse, ac docens, Patrem esse lucem, ut verbum ita cognoscamus ex Patre esse, tanquam fulgorem a luce. Disserens autem de divinitate verbi, exponit fidei nostrae mysterium non esse rem novitiam, sed esse sempiternum ab initio, nunc vero manifestatum in Domino, quia vita est sempiterna & verus Deus. Causam etiam, ob quam verbum ad nos venerit, & apparuerit, ponit, hanc videlicet, ut opera diaboli dissolveret, ac nos morte liberaret, efficeretque, ut Patrem agnosceremus, & Filium, Dominum nostrum Jesum Christum. Scribit igitur ad quamvis aetatem, ad pueros, ad adolescentes, ad senes, quod Deus innotuerit, diabolica vero operatio deinceps, deleta morte, devicta sit. Quod reliquum est, per totam epistolam, dilectionem docet, volens, ut nos invicem alius alium diligamus, propterea quod Christus dilexit nos. Disserit itaque de differentia timoris & dilectionis filiorum Dei & filiorum diaboli, de peccato mortifero, & non mortifero, de differentia spirituum, discernitque, quisnam spiritus ex Deo, quis vero seductionis sit, & quando cognoscamur filii Dei, quando vero diaboli. Item cuius peccati gratia orandum sit pro his, qui deliquerunt, & pro quo non sit. Et quod vocatione indignus sit, nec Christi esse dici possit, qui proximum non diligit. Unitatem autem Filii cum Patre ostendit, & quod, qui Filium negat, nec Patrem habeat. Decernit quoque in hac epistola, quod sit proprium antichristi, nempe hoc, si negat, Jesum esse Christum, ita ut, quasi ille sit, se ipsum mentiendo dicat esse Christum. Hortatur autem per totam epistolam Christo credentes, ne animo sint abjecto, si odio habeantur in hoc

mura-

III* mundo, sed magis gaudeant; ob id quod odium huius mundi declaret, credentes migrasse ex hoc mundo, & posthac conversari in caelis. Et in calce epistolae iterum admonet, Filium Dei esse vitam eternam, ac verum Deum, ut illi serviamus, nos ipsosque a simulacris custodiamus.

VII. STILUS Ioannis multa habet singularia, in antecessum probe noranda:

1. De Christo, eiusque divinitate eterna, testans adhibet vocem *λογος*, aliis Apostolis hoc sensu inusitatam, nisi huc referre volueris locum Lucae c. 1, 2. & Pauli Hebr. IV, 12, 13, vide Joh. I. Apoc. XIX. & ep. 1. c. I. & V.
2. De statu peccati agens, praecipue adhibet sequentes phrasas: *tenebrae, ambulare in tenebris: mundus, amare mundum, esse de mundo: habere & facere peccatum: opera diaboli: mendax, mendacium, mentiri: u. r. λ.*
3. De statu gratiae loquens sequentibus delectatur locutionibus: *lux, in luce ambulare, venire ad lucem. Spiritus, e spiritu natum esse. Spiritu esse unctum, habere unctionem. Regenerari, ex Deo esse, aut nasci; cognoscere Deum. Amare, amare Deum & fratres, non amare mundum, vincere mundum. Mandatum, preceptum, servare mandata: manere in Deo, in Christo. Veritas, ex veritate esse, in veritate ambulare. u. r. λ.*
4. In compellationibus est *blandus*, seu paternum prodit affectum: unde voces: *fili, filioli*, pro quibus alii Apostoli saepius adhibuere voces: *fratres, dilecti*.
5. Creber est in *explicationibus & repetitionibus*, semel atque iterum posita ita repetens, ut ea novis membris seu momentis augeat, declaret, & identidem inculcet; v. g. *Scribo vobis, filioli: scribo vobis, patres: scribo vobis, iuvenes: scripsi vobis &c. c. II.*

12, 14. Conf. v. 7. II. c. IV, 12. seqq. Huc pertinent certæ *sententiarum appendices*, v. g. c. III, 23. *Hoc est mandatum ejus, ut credamus nomini Filii ejus, Jesu Christi, & amemus nos mutuo; sicut dedit nobis mandatum.*

6. *Multum utitur antithesibus, cum in verbis, tum in integris sententiis*, v. g. *Deus est lux, & tenebræ in isto sunt nullæ: ambulare in tenebris, ambulare in luce. Diligere, & odio habere fratrem. Cognoscere Deum, non cognoscere Deum.* Unde non parum lucis & δεινώσεως affunditur orationi; siquidem opposita juxta se posita magis elucescunt.
7. *Peculiare explicationis & antitheseos genus est, quando emphaseos gratia subinde loquitur affirmative & negative*, v. g. *Mentimur & veritatem non facimus c. I. 6. Qui mandata ejus non servat, mendax est, & in eo non est veritas c. II, 4. Qui autem verbum ejus servat &c. v. 5.*
8. *Identidem reprimit voces hypocritarum, hominumque Epicureorum εαυταπατῶν, in inani de Christianismo persuasione acquiescentium, nec non agnitionem & communionem cum Deo jaçantium.* Unde statim cap. I. ter ejusmodi jaçantiam reprehendit, in vocibus: *ἐὰν ἐπωμεν, si dixerimus.* Sic c. II. τὸ ὁ λέγων, *iter da sage*, ter repetitum reprimit, *εαυταπαση* manifestata, v. 4, 6, 9. Conf. c. IV, 20.
9. *Totus est in demonstratione: quem in finem subinde certa exhibet criteria, e quibus τὸ κρινόμενον constare ac cognosci possit.* Item sapissime utitur verbo *cognoscendi* seu *dijudicandi*, cum pronomine demonstrativo *τῆτο, ἐν τῆτω*: cui deinde & res *dijudicanda*, & ejus criterium, seu argumentum per

per quod iudicium fiat, subijci solet. Vide c. II, 3, 5. c. III, 10. 16. II. 24. c. IV, 2. 9. 10. 13. 17. V, 2.

10. *Demonstrandi vis subinde acuitur loquendi genere universali*, voce, πᾶς, expresso, etiam ubi illa videri poterat haud esse necessaria. Lutherus, haud observans hujus vocis δεινασίω, eam sæpe plane omisit. v. g. c. III, 4. πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, wer Sünde thut; quasi tantum legeretur: ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν. Confer de hujus vocis emphasi c. I, 7. 9. II, 16. 23, 29. III, 3. 4. 6. 9. 10. 15. IV, 2. 3. V, 1. 4. 18.

11. *Oratio Joannis est quasi melliflua*, seu melle dulcior; utpote ex Evangelio evangelico cum affectu profluens; sed tamen simul *gravis* est, & non raro *fulminans*, seu legalia reprehensionis fulmina emittens, v. g. *Mentimur* c. I, 6. *nos ipsos decipimus* v. 8. *Mendacem facimus Deum* v. 10. *Mendax est* c. II, 4. *intembris est & ambulat*, v. 9. 10. 11. *qui facit peccatum; e diabolo est* c. III, 13. *in hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli*, v. 10. *Qui fratrem suum odit, est homicida* v. 15. η. τ. λ.

12. *Scribendi modus est aphoristicus*, ita ut ponantur sententiæ primariæ, eæque plenius declarentur ac illustrentur, & pro ratione urgentis affectus, novis cum momentis subinde repetitæ, instillentur. Unde FLACIUS in præfat. hac de re ita judicat: *Ratio autem methodusque tractationis hujus epistolæ videri possit talis esse, qualis sollicitorum patrum esse solet, cum dilectissimos filios informant & corrigunt, qualem etiam necessitas tenerorum liberorum ac pusillorum Christi postulat, ut eadem, quæ quidem etiam maxime illis necessaria esse opinantur, sapius instillent, & pri-*

maria documenta pietatis, veluti brevibus summis aut aphorismis comprehensa, proponant.

MEMBRUM POSTERIUS

de

hujus epistolæ

ANALYSI & DISPOSITIONE

Ordo hujus epistolæ nec nullus omnino est, nec talis, qui accuratiorem analysin admittas, qualis locum habet in plerisque reliquorum Apostolorum epistolis. Quare, uti hæc epistola ex una parte nequaquam arguenda est confusionis; sic nec connexionis ratio in ea semper secundum vulgares regulas requirenda est. Neque enim necessaria erat in aphoristico tractandi genere; utpote in quo sufficit, singula, saltem plurima, latentiore nexu, qui in ipsarum rerum cognatione est, coherere, sive ad didascaliam, sive ad pædiam, pertineant, aut hæc illi mista sit. Ponam aphorismos XII. primarios, ad eosque reliqua referam.

APHORISMUS I.

de Christi persona.

*Salvator noster est Θεός & ἄνθρωπος, verus
Deus & verus homo.*

Id quod

proponitur c. I. v. 1. 2.

applicatur ad scopum apostolicæ

annuntiationis, qui est, communio cum Deo, v. 3.

scriptiois, qui est, gaudium perfectum v. 4.

APHO-

APHORISMUS II.

de natura Dei, per Christum patefacta.

*Deus est mera lux, per Christum Θεὸς ἁγνὸς
mundo, in tenebris posito; ad communionem
sui illucescens.*

Id quod

proponitur v. 5.

applicatur ad communionem cum Deo, & quidem

negative, ratione tenebrarum v. 6.

affirmative, ratione lucis v. 7.

illustratur, seu amplificatur a vitæ, in luce constitutæ,
principio, seu mundatione per sanguinem Christi:
id quod

proponitur, v. 7.

applicatur ad peccatorum
confessionem

non negandam v. 8. 10.

sed edendam, v. 9.

remissionem & expurgationem, v. 9.

APHORISMUS III.

de officio Christi sacerdotali.

*Christus est paracletus & propitiatio pro pec-
catis totius mundi.*

Id quod

proponitur: ubi propositionis

ocasio, dehortatio a peccando c. II, 1.

ipsa ratio, s. forma v. 1.

confirmatio v. 2.

applicatur ad

servationem praeceptorum, tanquam fidei, seu salutaris cognitionis, criterium : quod proponitur

affirmative v. 3.

negative v. 4.

iterum positae v. 5.

mansionem in Christo, seu communionem cum Christo, ipsa vita demonstrandam v. 6.

APHORISMUS IV.

de Joannæ doctrinæ qualitate.

Doctrina mea diverso respectu vetus est & nova.

Id quod

proponitur, respectu

vetustatis v. 7.

novitatis v. 8.

applicatur ad Christianos

genuinos, lucis filios v. 8, 11.

degeneres, in tenebris ambulantes :

omnes, ratione ætatis in Christianismo,

puerilis, v. 12.

juvenilis v. 13, 14.

senilis, ibid.

illustratur, dehortatione a *κοσμοφιλία*, quæ

descripta v. 16.

disuasæ, ubi

ipsa disuasio v. 15.

ejus ratio, petita

a natura utriusque, *θεοφιλίας*, & *κοσμοφιλίας*, *ἀσυάτω*, v. 16.

a mun-

IN EPISTOLAM I. JOANN. S.

15

a mundi & voluptatum transitu v. 17.

a *θεοφιλιος* duratione ibid.

APHORISMUS V.

de doctrinæ apostolicæ corruptoribus, antichristis.

Ultima hac temporum hora multi jam antichristi orti sunt.

Id quod

proponitur, indicando,

quod venerint v. 18.

unde venerint v. 19.

quales sint, & quid sentiant v. 22. 23.

illustratur a contrario, seu christianis sinceris, qui

Spiritu Sancto uncti sunt v. 20. 27.

veritatem agnoscunt v. 21.

in veritate & Deo manent v. 24.

& hinc promissionem ac spem vitæ æternæ habent.

v. 25.

concluditur epiphonemate gemino, quorum

prius, de mansione in Deo, parrhesiam in die iudicii

allatura v. 28.

posterius, de justissimo justorum patre v. 29.

APHORISMUS VI.

de filiorum Dei dignitate.

Summa est filiorum Dei, seu sincerorum Chri-

stianorum, dignitas in regno gratiæ & gloriæ.

Id quod

proponitur, respectu

regni gratiæ c. III. v. 1.

regni gloriæ. v. 2.

applicatur ad

vitæ sanctimoniam v. 3.

pec-

peccati fugam, quæ

commendatur

ob peccati naturam ἀνομιαν v. 4.

ob Christi satisfactionem, ejusque fructum in destruendo peccato, opere diaboli v. 5. 8.

ob christianorum in Christo mansiōnem v. 6.

ob peccantium

ἀγνωσίαν Dei v. 6.

communione cum diabolo. v. 8.

deceptionem sui ac aliorum v. 7.

illustratur ab indole regeneratorum, haud peccantium v. 9.

concluditur epiphonemate de contraria filiorum Dei & diaboli indole. v. 10.

amorem erga fratres : cujus *fititur*

commendatio, a Christi mandato, v. 11.

contrarium, in exemplo Caini, quod

proponitur v. 12.

applicatur ad thesin

odii mundi erga Christianos v. 13.

odii gravitate in homicidio v. 15.

fundamentum ; factus transitus e morte in vitam v. 14.

exemplum in Christo, ex amore erga nos vitam suam profundente v. 16.

exercitium, non verbis, sed re ipsa, præstandum v. 17. 18.

parrhesiam & fiduciam erga Deum : cujus *fititur* fundamentum, regeneratio, facta ex veritate v. 19.

ratio, nimirum

placatio conscientiae v. 19.

defectus condemnationis propriae v. 20, 21.

exauditio precum v. 22.

ser-

IN EPISTOLAM I. JOANNIS. 17
servationem præcepti de fide & dilectione: id quod
proponitur v. 23.

commendatur ab adjuncto, seu fructu ac bene-

ficio

mansionis in Deo v. 24.

Spiritus Sancti, ibid.

APHORISMUS VII.

de probatione spirituum.

Spiritus sine credulitate probandi sunt.

Id quod

proponitur c. IV, 1.

confirmatur, ab exitu seu ortu falsorum propheta-

rum, ibid.

declaratur descriptione

doctorum, & quidem

verorum v. 2, 6.

falsorum, qui ab improbis audiuntur v. 3, 5.

auditorum, falsos doctores fugientium v. 4.

APHORISMUS VIII.

de dilectione fratrum.

Inter christianos vigere debet φιλαδέλφια.

Id quod

proponitur v. 7.

confirmatur ab amoris & amantium præstantia. ib.

illustratur, & quidem

a contrario, amoris defectu, ἀγνοίας Dei pro-

dente v. 8.

ab exemplo amoris divini erga nos in Christo,

nobis ad vitam misso, id quod

proponitur v. 9, 10.

C

ad-

ISAGOGE EXEGETICA

applicatur ad *Φιλαδέλφειαν* v. 11.

a fructu, seu adjuncto gemino,
mansionis in Deo, id quod

proponitur v. 12.

declaratur mansionis hujus

adjuncto, dono Spiritus Sancti v. 13.

fundamento, missione filii, v. 14. 15.

confirmatur v. 16.

parrhasias, metum expellentis v. 17. 18.

inferitur prosphonestis ad Deum amandum
v. 19.

a nexu cum amore Dei v. 20. 21.

APHORISMUS IX.

de regeneratione & ejus criteriis.

Regeniti diversis agnoscuntur criteriis.

Ubi

ipsi regeniti c. V, 1.

ipsorum criteria, quæ sunt

amor erga Deum v. 1.

amor erga fratres, v. 1. 2.

servatio præceptorum v. 2. 3.

victoria de mundo. v. 4. 5.

APHORISMUS X.

de testibus in cælo & terra.

Sunt tres testes in terris, tres in cælo.

Ubi

Ipsi testes, & quidem

in terris, spiritus, aqua, sanguis v. 6. 8.

in cælis. v. 7.

Eorum testimonium, id quod
datum ab ipso Deo. v. 9.

reci-

recipiendum fide, v. 10.

receptum vitam æternam secum fert. v. 11. 12. 13.

APHORISMUS XI.

de parrhesia in precibus.

*Christianorum parrhesia erga Deum se in
precibus exserit.*

Id quod

proponitur, una cum precum effectu v. 14. 15.

illustratur ab objecto precum personali, quod sunt

positive, non peccantes ad mortem v. 16.

negative, peccantes ad mortem. ibid.

APHORISMUS XII.

de beneficio regenerationis.

*Regenerationis beneficium memori mente servan-
dum est cum fuga peccatorum, diaboli & mundi.*

Id quod

proponitur, respectu fugiendi

peccati & diaboli v. 18.

mundi, in maligno positi v. 19.

declaratur a fine ἐσχατολογίας Christi,

cujus æterna divinitas asseritur v. 20.

accedit conclusio totius epistolæ epiphonematica, de
fugienda idololatria. v. 21.

COROLLARIA

de

STUDII EXEGETICI PRÆSTANTIA.

I.

Studium Exegeticum in Theologia merito est primum, me-
dium & ultimum.

C 2

II.

- II. Hermenevtica sacra, in praxi constituta, studii thetici fons est atque fundamentum.
- III. Nemo recte versatur in studio thetico, nisi simul innutritur studio exegetico.
- IV. Studium polemicum sine exegetico est cæcum & claudum, totumque ineptum, inepte provocans ad τὸ ὑβρίζειν.
- V. Peritia exegetica parit homileticam: hæc autem sine illa garrit.
- VI. In studio exegetico occurrit cortex & nucleus: ad corticem, eumque eruditum, non datur aditus, nisi per linguarum & antiquitatum sacrarum subsidia: nucleus nemini patefcit nisi per Spiritum Sanctum, optimum eloquiorum suorum interpretem.
- VII. In studio exegetico nemo recte utitur alienis oculis, nisi qui e ducibus eos reddit partim comites, partim pedisequos.
- VIII. Nullus impius ἐπιμαρτύροντες scripturam sacram, secundum nucleum, recte potest intelligere & interpretari.
- IX. Ergo gratia convertens & renovans optimum est sacræ exegeseos adminiculum.

In grosser Vorthell ist/wenn man die Schrift will lesen/
 Daß uns bey jedem Buch erst dieses sey bekannt:
 Was des Autoris Zweck im selben sey gewesen/
 So uns die Zeit/und der Context giebt an die Hand.
 Jetzt ist Joannis Brieff von dir / mein Freund / erwöhlet
 Der ein Theologus vor andern billig heist:
 Du hast Theologis dich nun auch zugeöhlet/
 So sey auch stets bey dir des Herren Wort und Geist.
 Joannis Feder fleucht von Lieb' und Liebes-Wercken/
 Wie die ein rechter Christ im Glauben üben soll.
 Es wolle dich Gott selbst allzeit zur Liebe stärken/
 Auf daß dein Geist sey Lieb' und rechten Glaubens-voll.

Dieses schrieb statt einer Gratulation seinem
 werthen Freunde und Landsmanne

Berhard Schulz.

Elena-Frius, SS. Th. St.

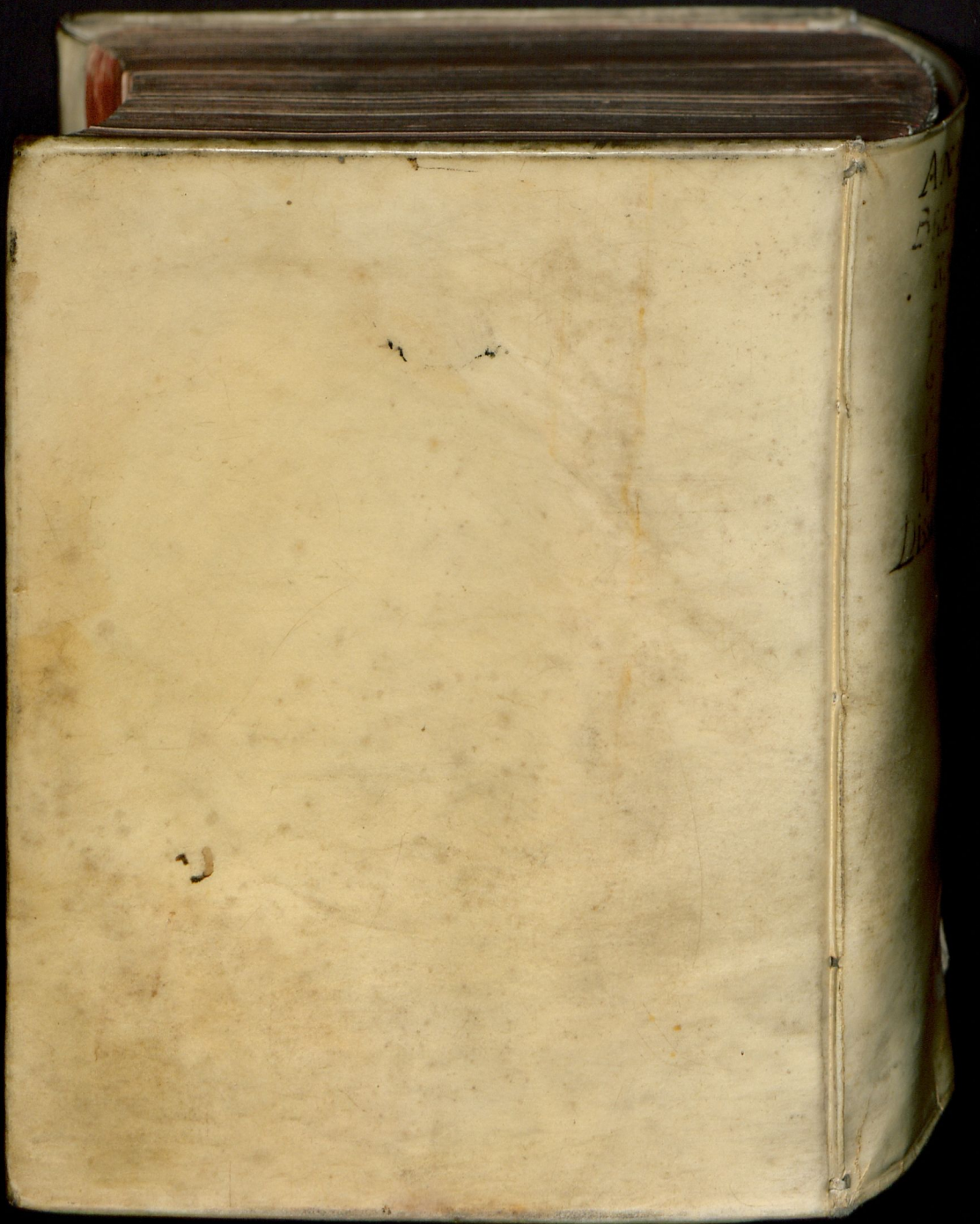
7
Fg 6179

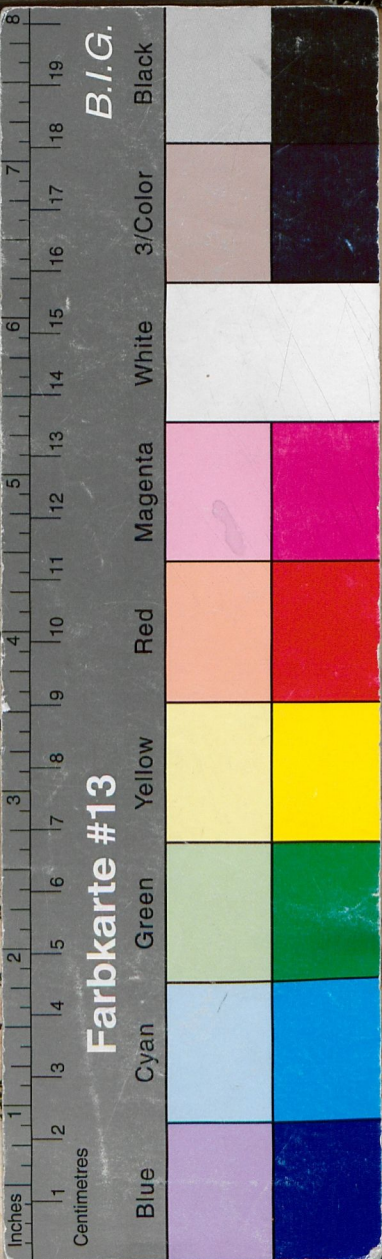
ULB Halle

3

002 675 65X

ISAGOGE EXEGETICA 10.
GENERALIS

in

EPISTOLAM PRIMAM

SANCTI APOSTOLI

IOANNIS,

generalia totius epistolæ momenta,
ejusdemque analysin, continens:

Quam

Die Februar. hujus MDCCXII. anni,

IN

FRIDERICIANA STUDIORUM UNIVERSITATE,
PRÆSIDE

JOACHIMO LANGIO,

SS. Theologiæ Profess. Ordinario,

placidæ *συνθεολογέων* disquisitioni expositam,
publica responsione tuebitur

CHRISTIANUS von Dangelbeck / K

Wittmunda Frisius, S. Theol. Cultor.

HALLÆ MAGDEBURGICÆ,

TYPIS CHRISTOPH. ANDREAE ZEITLERI, ACAD. TYP.